

El document del mes d'agost de 2023 de l'AMR

La censura postal

Un sobre vingut de Cuba durant la I Guerra Mundial

Dades arxivístiques

AMR. 12.22. Família Pujol Danés. 1.5. Correspondència. Sobre buit adreçat a Pere Danés Romañach enviat des de Manzanillo, República de Cuba. 21 d'agost de 1918.

Història arxivística

El fons de la família Pujol Danés va ingressar a l'Arxiu Municipal el 18 de desembre de 2020. La documentació va ser recollida al despatx de Max Marcó Riera, que la va conservar des de pocs dies després de la mort d'Olga Pujol Danés (Roses, 16/04/1930 – 15/09/2020). Els tràmits de la seva neboda Sílvia Ametller Pujol i el mateix Marcó van possibilitar que la voluntat de l'Olga de donar el fons es fes realitat. Aquest petit arxiu és un exemple d'una família rosinca al tombant dels segles XIX i XX (1829-2014) amb documents notariaus, cartes de pagament, rebuts, permisos, llicències, correspondència, plànols o documents identificatius. El document que es presenta no té un bon estat de conservació, atesos els diversos estrips i plecs que ha patit.

Contingut

Al fons de la família Pujol Danés s'hi conserva un sobre postal, sense la carta que contenia en el seu moment, adreçat al pescador Pere Danés Romañach (Roses, 14/12/1871 – ?), veí del carrer dels Forns, actual carrer del Castell de la Trinitat. Se'n desconeix l'emissor, atès que tampoc hi ha anotat el remitent.

Tot i que no se sap qui va enviar la carta i que s'hi deia, el sobre conté diferent informació que el fa especial. En primer lloc, és una carta emesa des de Manzanillo, ciutat de la República de Cuba situada al golf de Guacanayabo, de la qual en consta un

segell al vers del sobre. La lletra deuria ser enviada per algun parent, amic o soci que hi vivia. Un segon aspecte a destacar és el registre que hi consta de la censura a la que va ser sotmesa degut a la I Guerra Mundial. Al revers del sobre hi ha un document enganxat amb el text "Abierta por el censor" i amb un segell en el seu extrem que hi diu "Abierta por el censor n[úmero] 8". Al costat del segell anterior, hi ha el segell d'emissió de la carta des de l'Havana a les 8:30 del matí del 21 d'agost de 1918. Finalment, a nivell anecdòtic, si hom es fixa en el timbrat de l'Havana es pot copsar com al tornar a tancar la carta per part del censor aquest no va fet encaixar ben bé les dues parts del timbrat.

Detall dels timbrats realitzats a l'Havana

Context

Durant la Gran Guerra (1914-1918) el govern cubà va censurar la correspondència emesa i rebuda a l'illa en el marc dels seus acords amb els seus aliats. Cuba havia entrat a la guerra el 1917 com aliada del govern dels Estats Units i en aquest context va exercir un control exhaustiu sobre els germanòfils cubans. En conseqüència es va crear un sistema de censura de la correspondència, especialment la dirigida a Mèxic i Espanya, que registrava les cartes i la paqueteria.

El remitent és desconegut, però bé podria ser un dels molts rosincs que s'havien establert a l'illa de Cuba per cercar oportunitats i una millor vida. Pel que fa al receptor de la carta, el pescador Pere Danés Romañach era fill de Pere Danés i Clara Romañach. Ell i la resta de la família vivien a la casa de la família de la seva dona, Anna Turrà Ferrer, amb qui va tenir dues filles, Carme i Dolors Danés Turrà.

D'altra banda, en el sobre també s'hi detalla l'adreça del receptor, el carrer dels Forns. Un nom històric des del segle XVII, atesa la presència ben aprop dels forns de calç que van abastir els constructors de la plaça forta i el Castell de la Trinitat. Aquest vial, un dels

que va vertebrar la Roses renascuda del segle XVII, també era anomenat popularment com de Darrera o de Dalt.

Revers del sobre rebut per Pere Danés Romañach

Més informació

Francisca López Civeira, "[Germanofobia, persecuciones y otras aventuras cubanas en la Primera Guerra Mundial](#)" a Trabajadores. Órgano de la Central de Trabajadores de Cuba, 20 d'agost de 2014. [Consultat el 31/07/2023]

[Cuba durant la I Guerra Mundial](#) [Consultat el 31/07/2023]